

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Строителство с дървен материал за намаляване на емисиите на CO₂ в строителния сектор“**(проучвателно становище по искане на шведското председателство)**

(2023/C 184/04)

Докладчик: **Rudolf KOLBE**Съдокладчик: **Sam HÄGGLUND**

Искане за консултация	Шведско председателство, 14.11.2022 г.
Правно основание	Член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз
Решение на Пленарната асамблея	14.12.2022 г.
Компетентна секция	Секция „Транспорт, енергетика, инфраструктури, информационно общество“
Приемане от секцията	7.3.2023 г.
Дата на приемането на пленарна сесия	22.3.2023 г.
Пленарна сесия №	577
Резултат от гласуването („за“/„против“/„въздържал се“)	153/2/4

1. Заключение и препоръки

1.1. Европейският икономически и социален комитет (ЕИСК) счита, че биотехнологичните строителни материали са важен фактор за екологичния преход. Увеличаването на дела на дървения материал в строителството с цел намаляване на въглеродните емисии трябва да се насърчава чрез активно и устойчиво управление на горите в ЕС и да не се възпрепятства с политически ограничения.

1.2. Като се има предвид, че публичният сектор трябва да дава пример, ЕИСК призовава държавите членки да увеличат използването на дървен материал за обществени сгради, което е под общата средна стойност.

1.3. ЕИСК счита, че мерките за подкрепа за научни изследвания, развойна дейност и иновации, свързани с алтернативни строителни материали, които са леснодостъпни и за МСП, са важно средство за използване на потенциала на строителството с дървен материал.

1.4. ЕИСК предлага да се разгледат пречките пред строителството с дървен материал, произтичащи от формални, правни и технически изисквания, от гледна точка на тяхната необходимост за качественото проектиране и отбелязва, че иновациите трябва да дават възможност за постигане на съответствие със съвременното ниво на развитие на техниката не само чрез спазването на стандарти, но и чрез прилагането на „равностойни алтернативни решения“.

1.5. Тъй като различните строителни разпоредби за възобновяемите строителни материали представляват пречка за тяхното използване, ЕИСК предлага мерки за опростяването им и счита, че Новият европейски Баухаус е важен двигател в това отношение.

1.6. ЕИСК препоръчва последователното използване на зеленото счетоводство за експертната оценка за устойчивост през целия жизнен цикъл на сградите и сравнението на въздействията върху околната среда.

1.7. ЕИСК подчертава значението на минималните стандарти за отделенията от сградите въглерод през целия жизнен цикъл и на съответно задължително отчитане на въглерода в целия строителен сектор.

1.8. ЕИСК счита, че Директивата за енергийните характеристики на сградите (ДЕХС) е важен политически инструмент за установяване на изисквания за намаляване на въглеродните емисии от сградите през целия жизнен цикъл. ЕИСК отправя искане до Европейската комисия да разработи система за въглеродно сертифициране, която отчита в пълна степен ролята на продуктите от дърво за компенсирани емисии.

1.9. Според ЕИСК трансферът на ноу-хау, както е планиран в академията „Нов европейски Баухаус“, както и съответните предложения за образование и допълнителна квалификация на национално равнище са от основно значение. Необходими са практически обучения и курсове за повишаване на квалификацията за използването на нови устойчиви методи на строителство и строителни материали за всички участници в строителния процес: проектантите, архитекти, инженери, техници, ИТ специалисти и строители.

1.10. Според ЕИСК процедурите за възлагане на обществени поръчки въз основа на качеството, включващи критерии за устойчивост и критерии, свързани с жизнения цикъл, както и изборът на подходящите процедури за възлагане, които допускат иновативни решения, са предпоставка за изпълнението на целите в областта на климата и за насърчаването на строителството с дървен материал. Поради това ЕИСК призовава за по-силен правен ангажимент за конкуренция по отношение на качеството и за възлагане на съобразени с климата обществени поръчки, както и за мерки за съответно обучение на възлагащите органи.

1.11. ЕИСК призовава държавите членки да участват в инициативата на австрийското и финландското правителство Wood POP, която има за цел да мобилизира публични и частни заинтересовани страни от дървопреработвателния сектор на национално и регионално равнище и да подкрепя преориентирането на инвестициите към устойчиви, биотехнологични решения и базирани на дървесина вериги на добавена стойност.

2. Общи бележки

2.1. Традицията на строителството с дървен материал има вековна история от иновации. Използването на устойчиви материали беше възприето, наред с другото, в идеите на Новия европейски Баухаус⁽¹⁾.

2.2. ЕИСК споделя разбирането на Комисията, че иновативните, биотехнологични, произведени устойчиво и при нисковъглеродни процеси (строителни) материали имат изключително голямо значение за екологичния преход. Според доклада за сградите на Международната агенция по енергетика (МАЕ)⁽²⁾ понастоящем на сградите се дължат 33 % (2021 г.) от емисиите на въглероден диоксид в света. Основната част се формира пряко и непряко от експлоатацията на сградите, 6,4 % (2021 г.) обаче се генерират от строителството и производството на строителни материали. В това число не се отчитат транспортът, разрушаването на сгради и инфраструктурните съоръжения. Емисиите, отделяни от транспорта, се отнасят към транспортния сектор. Може да се приеме, че действителните емисии от строителството са по-високи. По данни на Комисията в рамките на ЕС на сградите се дължат около 40 % от енергопотреблението и около една трета от емисиите на парникови газове в ЕС. Намаляването на емисиите на парникови газове е резултат преди всичко от мерки в областта на топлинното саниране, увеличаващия се дял на възобновяемите източници на енергия и обновяването на отоплителните инсталации. За сметка на това обаче се увеличава броят на основните жилища и жилищната площ на едно жилище.

2.3. ЕИСК подчертава огромното значение на горите за живота на хората по света. В Европа 400 милиарда дървета например поглъщат почти 9 % от европейските емисии на парникови газове. ЕИСК осъзнава, че изсичането на горите е огромен световен проблем, но в ЕС горските ресурси се увеличават. Между 1990 и 2020 г. горските площи са се увеличили с 9 %, а обемът на дървесината в европейските гори — с 50 %⁽³⁾. ЕИСК подкрепя напълно всички усилия на Европейската комисия за справяне с глобалния проблем и подчертава, че трябва да се насърчават и занапред здравите и разрастващи се гори в Съюза. Увеличаването на дела на дървения материал в строителството с цел намаляване на въглеродните емисии би трябвало да се насърчава чрез активно и устойчиво управление на горите в ЕС и да не се възпрепятства с политически ограничения.

2.4. Ето защо ЕИСК отбелязва, че за да се смекчи изменението на климата, използването на потенциала на строителството с дървен материал (както масивно, така и немасивно строителство с дървен материал) трябва да бъде неделимо свързано с устойчивото управление на горите. В рамките на австрийския проект CareforParis⁽⁴⁾, по който работят съвместно Федералният научноизследователски център за горите (BFW), Университетът по природни ресурси и науки за живота (BOKU), Wood K plus и Федералната агенция по околна среда, бяха подготвени и проучени различни сценарии за управление на горите. Отправна точка на сценариите са различните изменения на климата и стратегиите за адаптиране на австрийските гори към тях, като се представят възможните процеси на развитие до 2150 г. Бяха анализирани по-точно въглеродният отпечатък на горите и на продуктите от дърво, както и предотвратяването на емисии на въглероден диоксид в резултат на използването на такива продукти. Взаимодействието между разрастването на горите, използването на дървесината и предотвратените емисии на парникови газове в резултат на използването на продукти от дърво води до положителен

⁽¹⁾ ОВ С 275, 18.7.2022 г., стр. 73; ОВ С 155, 30.4.2021 г., стр. 73.

⁽²⁾ Международна агенция по енергетика (2022 г.) Доклад за сградния фонд в: <https://www.iea.org/reports/buildings>.

⁽³⁾ https://foresteurope.org/wp-content/uploads/2016/08/SoEF_2020.pdf.

⁽⁴⁾ Weiss P., Braun M., Fritz D., Gschwantner T., Hesser F., Jandl R., Kindermann G., Koller T., Ledermann T., Ludvig A., Pözl W., Schadauer K., Schmid B.F., Schmid C., Schwarzbauer P., Weiss G., 2020 г.: Endbericht zum Projekt CareforParis (Окончателен доклад за проекта CareforParis). Klima- und Energiefonds Wien (Фонд за климата и енергетиката Виена).

баланс на емисиите на парникови газове. Европейските гори са важен погълтател на въглерод. Между 2010 и 2020 г. средното годишно улавяне на въглерод в биомаса от горското стопанство в европейския регион достигна 155 милиона тона. В ЕС-28 това съответства на улавяне и отвеждане в атмосферата на 10 % от брутните емисии на парникови газове⁽⁵⁾. Най-важният фактор за смекчаване на изменението на климата е замената на изкопаемите суровини и енергоносители с дървесина (като материал и енергиен източник) и предотвратените във връзка с това емисии. Ето защо осигуряването на дървесина за заместване на материали с по-високи емисии в рамките на жизнения цикъл е важна мярка в борбата с изменението на климата.

2.5. Под „сива енергия“ се разбира енергията, която трябва да се изразходва за производството, складирането, транспортирането, вграждането и накрая обезвреждането на материали или компоненти и сгради. В сравнение с други конвенционални строителни материали дървесината улавя въглерод още преди своето използване като строителен материал (едно дърво се състои от около 50 % чист въглерод). Когато се разглеждат емисиите на дървесината, от съществено значение са факторите произход, разстояние за транспортиране и вид преработка, както и възможността за повторно използване. Сравненията на равностойни сгради, разглеждани през целия им жизнен цикъл, показват, че за разлика от други строителни материали дървесината има по-добри стойности на сива енергия, емисии на парникови газове, замърсяване на въздуха и водите и други показатели за въздействие. Понастоящем годишно произвежданите продукти от дърво (= дървесината, използвана като материал) предотвратяват около 10 % от общите годишни емисии на парникови газове само в резултат на ефекта на заместване.

2.6. Конкретно чрез строителство с дървен материал могат да се спестят до 40 % от емисиите на въглероден диоксид в сравнение със строителството с бетон. Ако се приложат предлаганото от Hagauer et al. (2009 г.)⁽⁶⁾ преизчисляване на обема в тегло, то сухото тегло на един кубичен метър (м³) дървесина (смесена иглолистна и широколистна) представлява 417 кг. Ако се приеме, че делът на въглерода е 50 %, то се получава еквивалент на CO₂ от 0,765 т на м³. От това следва, че от 1 милион м³ допълнително добита, готова за употреба дървесина в трайни продукти се улавя 0,765 милиона тона CO₂.

2.7. Делът на дървените сгради се увеличава през последните години. В Австрия например делът на строителството с дървен материал⁽⁷⁾ за период от 20 години се увеличи с над 70 % и през 2018 г. представлява 24 % от новозастроените използваеми площи. От тях 53 % представляват жилищно строителство, 11 % — търговско-промишлено строителство, а 29 % — селскостопански функционални постройки. В сравнение с това делът в областта на обществените сгради е само 7 %. В Швеция и Финландия 90 % от всички нови еднофамилни къщи са от дървесина, а около 20 % от новопостроените многофамилни къщи имат дървена конструкция.

2.8. Уплътняването на тъканта на градовете е важен инструмент в борбата с изменението на климата и неизбежно върви ръка за ръка с увеличаването на височината на сградите. Актуалните проекти показват, че са възможни значителни височини в строителството с дървен материал. Примери за това са Културният център „Сара“ в Швеция с 20 етажа и височина от 75 m⁽⁸⁾, или Ascent Tower в Милуоки с 18 етажа от дърво⁽⁹⁾.

2.9. Съвременните системи за строителство с дървен материал лесно могат да се приспособят така, че да предлагат всеобхватни решения за санирането на сгради, при което могат да се постигат висококачествени жилища и да се постигнат значителни икономии на енергия. Проектите за обновяване не само се възползват от лесно достъпната градска инфраструктура, но и използват „сивата“ енергия, която вече се съдържа в съществуващия сграден фонд.

2.10. Използването на съществуващите резерви вместо добавяне на нови сгради означава по-ефективно използване на ресурсите, които може да предложи един град, и поради това трябва принципно да се определи като приоритет. Предимствата са бързината на монтажа и сглобяването на компонентите, по-доброто съотношение между капацитет на натоварване и тегло в сравнение с други материали и вследствие на това сравнително малка собствена тежест върху съществуващата конструкция.

2.11. Дървесината също е подходяща за използване на каскаден принцип. Няколко етапа на използване увеличават създаването на стойност, намаляват потреблението на ресурси и поглъщат CO₂ за по-дълъг период от време.

2.12. Формалните, правните и техническите изисквания за качествено проектиране при строителството с дървен материал са относително по-високи и по-комплексни в сравнение с други строителни методи. Тази сложност спъва нарастването на пазарния дял на метода на дървено строителство. Стандартизирането на компоненти, връзки и модули може да подпомогне

⁽⁵⁾ https://foresteurope.org/wp-content/uploads/2016/08/SoEF_2020.pdf.

⁽⁶⁾ Hagauer, D., B. Lang, C. Pasteiner und K. Nemesthoty, 2009 г., Empfohlene Umrechnungsfaktoren für Energieholzsortimente bei Holz- bzw. Energiebilanzberechnungen (Препоръчани коефициенти за преизчисляване на асортименти дървесина за енергийни цели при изчисляването на дървесината респ. изчисляването на енергийния баланс). Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft, Abteilung V/10 — Energie und Umweltökonomie, Eigenverlag (Федерално министерство на селското и горското стопанство, околната среда и управлението на водите, отдел V/10 — Енергетика и икономика на околната среда, собствено издателство), Виена.

⁽⁷⁾ Holzbauanteil in Österreich. Eine statistische Erhebung aller Hochbauvorhaben in den Jahren 1998 — 2008 — 2018. Robert Stingl, Gabriel Oliver Praxmarer, Alfred Teischinger, Universität für Bodenkultur Wien im Auftrag von proHolz Austria (Дял на строителството с дървен материал в Австрия. Статистическо проучване през годините 1998 — 2008—2018 г. Роберт Шингъл, Габриел Оливер Праксмарер, Алфред Тайшлингер, Университет по природни ресурси и науки за живота, Виена, по поръчка на proHolz Austria).

⁽⁸⁾ Вж. Културен център „Сара“, Шелефтео, Швеция, White Arkitekter, 2021 г.

⁽⁹⁾ Вж. Ascent Tower, Милуоки, WIENAG, Австрия, 2021 г.

изпълнението и да гарантира икономическата ефективност и качеството. Една такава съществуваща инициатива е базата данни dataholz.eu, която предоставя онлайн проверени конструктивни модули и сглобки за Германия и Австрия. ЕИСК отбелязва принципно, че и в строителството с дървен материал иновациите трябва да дават възможност във всички области за постигане на съответствие със съвременното ниво на развитие на техниката не само чрез спазването на стандартите, но и чрез прилагането на „равностойни алтернативни решения“.

3. Конкретни бележки

3.1. ЕИСК отбелязва, че благодарение на стандартизацията, точността и качеството системите за строителство с дървен материал са много подходящи както за ново строителство, така и за саниране на съществуващи сгради и за допълнително уплътняване на градовете. Сред многобройните му предимства са неговата приспособяемост, високата степен на предварителна заготовка, по-кратките срокове за строителство, както и по-ниското му тепло в сравнение с други строителни материали.

3.2. Съществен критерий за оценката на сградите е въздействието върху околната среда през целия жизнен цикъл. Въздействията върху околната среда се проявяват при изграждането (производство и транспортиране на използваните строителни продукти), използването и демонтажа (включително рециклирането или обезвреждането на строителните продукти). Въздействията върху околната среда се установяват посредством оценка на база жизнения цикъл (EN 15804:15.2.2022 г.).

3.3. Зеленото счетоводство е подходящ инструмент за оценката за устойчивост на строителните продукти. ЕИСК препоръчва да се използва последователно инструментът „зелено счетоводство“ за качествената оценка за устойчивост през целия жизнен цикъл на сградите за представянето и сравнението на въздействията върху околната среда.

3.4. През последните години строителните изисквания се отвориха за използването на възобновяеми строителни материали. Възможностите за строителството с дървен материал се разшириха преди всичко по отношение на противопожарната защита. С тази тема се занимават и текущи проекти.

3.5. Научноизследователският проект „TIMpuls“⁽¹⁰⁾ под ръководството на Техническия университет Мюнхен (TUM) понастоящем проучва пожарите в многоетажни дървени постройки с цел създаване на надеждна основа за единна регулаторна рамка за строителството на многоетажни дървени сгради.

3.6. Последните резултати от научните изследвания и изпълнените проекти показват, че строителството с дървен материал по никакъв начин не отстъпва на други видове конструкции по отношение на противопожарната защита, като освен това има и предимства по отношение на сеизмичната безопасност⁽¹¹⁾.

3.7. Различните законови разпоредби, дори в рамките на отделните държави членки, често създават ненужни пречки. Поради това ЕИСК призовава за по-нататъшно опростяване на строителните разпоредби с оглед постигане на равностойност с другите строителни материали.

3.8. ЕИСК призовава държавите членки да увеличат използването на дървен материал при обществени сгради, което е под общата средна стойност. В това отношение публичният сектор трябва да дава пример при използването на потенциала на строителството с дървен материал с оглед на постигането на целите в областта на климата. Преди всичко забележителни иновативни отделни сгради, изградени по метода на строителството с дървен материал, могат да създадат идентичност и да стимулират по-голямото използване на дървен материал.

3.9. В процедурите по възлагане на обществени поръчки за определянето на най-добрия оферент често не се използват или се използват твърде малко критерии, като биоикономика, устойчивост, разходи през жизнения цикъл, въздействие върху климата и др., което е в ущърб на решенията за строителство с дървен материал. Поради това ЕИСК призовава за по-силен ангажимент за отчитане при възлагането на обществени поръчки на критериите, които служат за постигане на целите в областта на климата.

3.10. При сглобяемите дървени конструкции проектирането трябва да бъде почти на ниво изпълнение, за да не се рискува с възможности за тълкуване и да се гарантира ясна съизмеримост. За да се постигнат предимствата по отношение на технико-икономическата оптимизация и срока на реализация⁽¹²⁾, трябва по-рано, отколкото при строителство с по-ниска степен на предварителна заготовка, да се помисли за широката продуктова гама, както и за отражението на процесите на изработване, логистика и монтаж. Това може да се осъществи чрез включване на ранен етап на информация за оферентите чрез избор на подходящите процедури за възлагане на обществени поръчки, като например конкурс за архитектурен проект или състезателен диалог, или чрез ангажирането на специализирани проектантите от възлагащия орган.

⁽¹⁰⁾ www.cee.ed.tum.de/hbb/forschung/laufende-forschungsprojekte/timpuls (сайтът е посетен на 23.1.2023 г.).

⁽¹¹⁾ Вж. Forschungsprojekt Erdbebensicherheit von Holzgebäuden, Fachhochschule Bern (Научноизследователски проект „Сеизмична безопасност на дървените сгради“, Висше техническо училище Берн, 2020 г. www.bfh.ch/de/forschung/referenzprojekte/erdbebensicherheit-holzgebäude (сайтът е посетен на 23.1.2023 г.).

⁽¹²⁾ Вж. Научноизследователски проект leanWOOD — Neue Kooperations- und Prozessmodelle für das vorgefertigte Bauen mit Holz (Нови модели за сътрудничество и процеси за строителство със сглобяеми конструкции от дървен материал), HSLU Hochschule Luzern (Висше училище Люцерн), 2017 г.

3.11. ЕИСК подчертава значението на Новия европейски Баухаус за стимулирането на висококачествени и неутрални по отношение на климата строителни материали, както и за използването на дървен материал в строителството. Понастоящем делът на дървесината като строителен материал в ЕС е само 3 %, което означава, че потенциалът на строителството с дървен материал за смекчаване на изменението на климата далеч не е използван. Ето защо според ЕИСК мерките за стимулиране на научни изследвания, развойна дейност и иновации, свързани с алтернативни строителни материали в рамките на Новия европейски Баухаус, са важен елемент за възползване от този потенциал.

3.12. Много често потребителите в строителния сектор все още не са достатъчно запознати като цяло с възможностите за използването му. В резултат на непълното познаване на дървения материал често той се използва само в ограничена степен. Поради това ЕИСК счита, че трансферът на ноу-хау в Европа — както е планиран в академията „Нов европейски Баухаус“ — е много важен, и едновременно с това отбелязва, че трябва да се гарантира достатъчно предлагане на съответни модули за образование и допълнителна квалификация и на национално равнище. Ще бъдат необходими практически обучения и курсове за повишаване на квалификацията при използването на нови устойчиви методи на строителство и строителни материали за всички категории работещи в строителния процес: проектантите, архитекти, инженери, техници, ИТ специалисти и строители. Само с подходящо обучени хора може да се осъществи зеленият преход.

3.13. ЕИСК приветства съвместния европейски социален проект RESILIENTWOOD под ръководството на Европейската конфедерация на предприятията от дървопреработвателната промишленост (CEI-Bois) и на Европейската федерация на работниците от строителството и дървообработването (ЕФРСД), чиято цел е да разработи препоръки и насоки за предприятията, професионалното обучение и органите, за да бъдат привлечени млади хора в дърводобивната и дървопреработвателната промишленост в ЕС, да се осъществи адаптация към технологичните промени и да се повиши квалификацията на работниците.

3.14. ЕИСК счита, че е важно да се публикува специализирана информация, така че всички заинтересовани страни да бъдат подготвени за съвременното технологично ниво на строителството с дървен материал, и да се установят конструктивни и строително-физически стандарти, за да се опрости строителството с дървесина.

3.15. Директивата за енергийните характеристики на сградите (ДЕХС) е най-важната правна уредба на ЕС за строителния сектор. Тя задължава държавите членки да определят показатели за сградите, да планират стратегически декарбонизацията на сградния фонд чрез дългосрочни стратегии за саниране и да осъществят допълнителни мерки. Ето защо ДЕХС е несъмненият политически инструмент, чрез който се определят изискванията и ясните предпоставки за намаляване на въглеродните емисии през целия жизнен цикъл на сградите.

3.16. Разпоредбите на ДЕХС трябва да бъдат приведени в съответствие с целите за неутралност по отношение на климата и да бъдат посочени най-важните и най-спешните мерки, които трябва да бъдат взети до 2050 г. Действително е важно да се подобри енергийната ефективност на сградите, но без ясно разбиране за цялостния въглероден отпечатък на сградите съществува опасност да не бъдат взети оптималните мерки.

3.17. ЕИСК приветства предложението през пролетта на 2022 г. Регламент за екопроектирането на устойчиви продукти като важна стъпка към по-екологосъобразни и кръгови продукти. Установяването на минимални критерии, като например намаляването на отпечатъка на продуктите върху околната среда и климата, може също така да се прилага успешно и за строителството с дървен материал и да създаде икономически възможности за иновации, въпреки че понастоящем не е включено в регламента.

3.18. Задължителното отчитане на въглерода за строителния сектор през целия жизнен цикъл ще улесни събирането на данни и определянето на контролни показатели и ще даде възможност на строителния сектор да развие необходимите умения и капацитет. Трябва да бъдат въведени задължителни минимални стандарти за отделяния въглерод през целия жизнен цикъл, които трябва да се повишават с течение на времето. ЕИСК отправя искане до Европейската комисия да разработи система за въглеродно сертифициране, която отчита в пълна степен ролята на продуктите от дърво за компенсирането на емисии.

3.19. ЕИСК призовава държавите членки да участват всеотрядно в новата инициатива на австрийското и финландското правителство Wood POP, която представлява платформа за ускоряване на политическия диалог относно дървесината и има за цел да мобилизира важни публични и частни заинтересовани страни от дървопреработвателния сектор на национално и регионално равнище и същевременно да подкрепя преориентирането на инвестициите към устойчиви, биотехнологични решения и базирани на дървесина вериги за добавена стойност.

3.20. В своето допълнение към становище ССМІ/205 „Промишленост 5.0 в сектора на строителството с дървен материал“ ЕИСК подчертава, че използването на дървесината като строителен материал е чудесна възможност, тъй като тя е устойчива и икономически ефективна алтернатива и допълнение на традиционните строителни материали като бетон и стомана. Друго предимство е високата производителност на труда, която позволява по-бързо и по-ефективно строителство на сгради. Освен това производството на дървен материал предлага възможности за заетост в селските райони. Строителството с дървен материал предоставя ползи за околната среда, тъй като дървесината е възобновяем ресурс и генерира по-ниски въглеродни емисии в сравнение с други материали за производство и по време на жизнения им цикъл. Освен това строителството с дървен материал насърчава опазването и поддържането на горите и допринася по този начин за намаляване на парниковите газове.

Брюксел, 22 март 2023 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Christa SCHWENG

ПРИЛОЖЕНИЕ

Допълнението към становище на Консултативната комисия по индустриални промени — „Промишленост 5.0 в сектора на строителството с дървен материал“ се намира в приложението, което следва.

Становище на Консултативната комисия по индустриални промени относно „Промишленост 5.0 в сектора на строителството с дървен материал“

(допълнение към становище TEN/794)

Докладчик: **Martin BÖHME**

Съдокладчик: **Rolf GEHRING**

Решение на Пленарната асамблея	15.11.2022 г.
Правно основание	Член 56, параграф 1 от Правилника за дейността Допълнение към становище
Компетентна секция	Консултативна комисия по индустриални промени
Приемане от ССМІ	27.2.2023 г.
Резултат от гласуването („за“/„против“/„въздържал се“)	29/0/3

1. Заключение и препоръки

1.1. Европейският икономически и социален комитет (ЕИСК) подчертава, че тъй като дървесината е устойчива и икономически ефективна алтернатива и допълнение на традиционните строителни материали като бетон и стомана, използването ѝ като строителен материал предлага чудесни възможности. Друго предимство е високата производителност на труда на строителството с дървен материал, което дава възможност за по-бързо и по-ефективно строителство на сгради. Също така възможността за предварително производство на компоненти в завод намалява разходите и повишава безопасността по време на строителството.

1.2. По-важно от всякога е работната сила в областта на строителството с дървен материал да бъде образована, обучавана и да се учи през целия живот. Образованието и обучението трябва да бъдат резултатът от социален диалог с участието на всички социални партньори.

1.3. ЕИСК смята, че развиването на сектора на строителството с дървен материал предлага големи възможности за работниците, особено в селските райони. Достойните работни места в дърводобивната промишленост и строителството с дървен материал могат да спомогнат за подобряване на икономическото положение в селските райони, в които дърводобивната промишленост играе важна роля.

1.4. ЕИСК подчертава многобройните ползи за околната среда от строителството с дървен материал. Една от най-големите от тях е, че дървесината е възобновяема суровина, която генерира по-ниски емисии на CO₂ в сравнение с други строителни материали при производството на компоненти и сгради и по време на жизнения им цикъл. Освен това използването на дървесина в строителния сектор насърчава опазването и поддържането на горите чрез предоставяне на стимули за устойчиво управление на горите. По време на фазата си на растеж дървесината поглъща и съхранява CO₂ от атмосферата. По този начин, когато се използва като строителен материал, тя се превръща в екологосъобразен строителен материал и допринася като цяло за намаляване на парниковите газове.

1.5. ЕИСК се позовава на неотдавнашните си публикации относно строителството и строителните продукти, и по-специално на становища „Хармонизирани условия за пускането на пазара на строителни продукти“⁽¹⁾ и „Строителство с дървен материал за намаляване на емисиите на CO₂ в строителния сектор“⁽²⁾.

⁽¹⁾ ОВ С 75, 28.2.2023 г., стр. 159.

⁽²⁾ Становище на ЕИСК относно „Строителство с дървен материал за намаляване на емисиите на CO₂ в строителния сектор“ (вж. ОВ стр. 18).

1.6. Използването на дървесина в строителния сектор затвърждава мнението за антисейсмичното поведение на дървесината, което се проявило в някои случаи, като например земетресението в Аляска през 1964 г. ЕИСК счита, че хората, живеещи в земетръсни райони, следва да бъдат насърчавани да използват дървесината като строителен материал.

2. Общи бележки

2.1. Настоящото становище следва общите бележки, направени в становище TEN/794 „Строителство с дървен материал за намаляване на емисиите на CO₂ в строителния сектор“.

2.2. Строителният сектор има съществен принос за емисиите на парникови газове и следователно е важен фактор по отношение на щетите за климата. Емисиите се дължат главно на използването на изкопаеми горива за производството на топлинна енергия и електроенергия в сградите и производството на строителни материали. Налице е голяма потребност от мерки за намаляване на емисиите на парникови газове в строителния сектор, например чрез използването на енергия от възобновяеми източници, подобряването на енергийните характеристики на сградите и използването на устойчиви строителни материали⁽³⁾.

2.3. ЕИСК подчертава, че, за да се увеличи значението на устойчиво произведената дървесина като строителен материал в строителната промишленост, следва да се изгъкне необходимостта от устойчиво управление на горите за производството на суровината дървесина. Устойчивото управление на горите предполага горите да се стопанисват и използват по такъв начин, че да са устойчиви от екологична, икономическа и социална гледна точка. Това означава, че горите се запазват както за настоящите, така и за бъдещите поколения, и че природните ресурси се използват отговорно. Важна част от устойчивото управление на горите е опазването на горското биологично разнообразие и екосистемните услуги. Също така е важно да се намали уязвимостта на горите спрямо природни смущения като горски пожари и нашествия на насекоми.

2.4. От техническа гледна точка строителството с дървен материал изисква значително по-малко използване на т.нар. „сива енергия“ в сравнение с други строителни материали, като например бетон. Сивата енергия се отнася до енергията, използвана за производството, транспорта, съхранението и рециклирането на продукти. Намаляването на сивата енергия означава, че за тези процеси се изразходва по-малко енергия, което води до намаляване на емисиите на CO₂ и по-устойчиво потребление на енергия и може да спомогне за подобряване на конкурентоспособността на предприятията.

2.5. ЕИСК отбелязва, че законодателните разпоредби понякога възпрепятстват развитието на строителството с дървен материал, като ограничават използването на дървесината като строителен материал или като налагат определени правила и стандарти, които са трудни или скъпоструващи за прилагане при този вид строителство. Пример за това е ограничението на височината на дървените сгради, която е въведена в някои държави. Това може да ограничи възможностите за строителство с дървен материал и да затрудни развитието на иновативни дървени конструкции. В областта на противопожарната безопасност на сградите не е приемливо за дървения материал да има правила за ефективност, различни от тези за други материали. ЕИСК се застъпва за уеднаквяване на правилата на европейско равнище, независимо от материала.

2.6. Строителството с дървен материал може да допринесе значително за това икономиката да бъде кръгова и по-специално за постигането на целта да бъде биотехнологична в по голяма степен, както е формулирано в съответните политики на ЕС. Приложните области и свойствата на материалите на дървесината и продуктите на основата на дървесина трябва да бъдат доразвити в това отношение. По-специално възможността за рециклиране на продуктите от дървесина играе съществена роля в този процес. Комбинирането на дървесина с други материали обаче също ще придобие още по-голямо значение. Координирано и подпомагано на европейско равнище насърчаване на сътрудничеството в областта на научните изследвания във връзка със свойствата на материалите и композитните материали може да играе важна роля в това отношение и да стимулира иновациите.

2.7. Трансформацията на нашите промишлени отрасли към концепцията за „Промисленост 5.0“, която също е социално стабилна, има силна техническа страна. Цифровизацията (строително информационно моделиране), роботизацията и използването на програми за обучение (изкуствен интелект) ще трансформират цялата верига за създаване на стойност — от горското стопанство до строителството, неговото съхранение и рециклирането. Това изисква правна рамка по отношение на общите изисквания за продуктите, изискванията за строителните продукти и стандартизацията. Те трябва да бъдат координирани в областта на строителството с дървен материал. В съответствие със социалните цели, очертани за Промисленост 5.0, технологичното развитие и концепциите за организация на труда би трябвало да следват ориентиран към човека подход към проектирането на технологии. Също така ще бъде важно систематично да се разглеждат потенциалните положителни или отрицателни последици за здравословната среда на труд и живот от първия етап на технологичното развитие.

⁽³⁾ Вж. Kreislaufwirtschaft für die Dekarbonisierung des EU-Bausektors — Modellierung ausgewählter Stoffströme und Treibhausgasemissionen (Кръговата икономика за декарбонизация на строителния сектор в ЕС — моделиране на избрани потоци материали и емисии на парникови газове). Meta Thurid Lotz, Andrea Herbst, Matthias Rehfeldt.

2.8. ЕИСК отбелязва, че технологичните и материалните промени в строителството с дървен материал също ще променят организацията на работата и изискванията за квалификация. Това създава припокриване между сектора на строителството и дървообработващия сектор и между традиционните професии в тези два икономически сектора. Адаптирането на съществуващите учебни програми за отделните професии или новото определяне на професии е изискване в това отношение, което следва да бъде координирано на европейско равнище. Целта за привлекателни професии с широк спектър от задачи и съответна организация на работата също ще допринесе за повишаване на привлекателността на секторите на строителството и дървообработващия сектор.

2.9. ЕИСК счита, че поради бързите промени в методите на работа (цифровизация, роботика, изкуствен интелект, нови машини) образованието, обучението, преквалификацията и ученето през целия живот на работната сила в областта на строителството с дървен материал са по-важни от всякога. Образованието и обучението трябва да бъдат резултатът от социален диалог с участието на всички социални партньори.

3. Специфични бележки

3.1. Може да се очаква, че увеличаването на дела на строителството с дървен материал би могло значително да допринесе за укрепване на регионалните вериги за създаване на стойност и за намаляване на екологичния отпечатък. Строителството с дървен материал е много ефективен принос от материална гледна точка за биоикономиката, особено ако се поставя по-силен акцент върху поддръжката и съхраняването през целия жизнен цикъл на строителството с дървен материал, включително проектирането. Освен това, за да се избегнат екологичните последици от преместването на производството, дървесината следва да се добива само от места, които разполагат със сертифицирани горски площи (схеми за сертифициране на горите FSC и PEFC) и чийто потенциал за добив на сурова дървесина надвишава собствените нужди.

3.2. ЕИСК счита, че определянето на нуждите от площи за производството на дървен материал и начинът, по който то се управлява (интензивно, екстензивно, монокултурно, биологично) и добива (конвенционално или устойчиво), е от основно значение за устойчивостта на строителството с дървен материал като цяло. Именно с оглед на желаното увеличаване на дела на строителството с дървен материал в строителния сектор е от решаващо значение целите за устойчивост и биологично разнообразие да се вземат предвид последователно при увеличаване на дела на площите, както и при промяна на предназначението на площите за производство на дървесина.

3.3. Практическите изпитвания показват, че от гледна точка на екологичния баланс методът на строителство с дървен материал като цяло се оказва по-изгоден от други строителни методи, като например строителството със стоманобетон. По-специално показателят за въздействието във връзка с оценката на потенциала за глобално затопляне има значително по-добри стойности и представлява едва 57 % от потенциала на метода на строителство със стоманобетон⁽⁴⁾.

3.4. ЕИСК подчертава, че анализът на проучванията, които разграничават строителството на основата на дървесината от масивното строителство, показва, че в почти всички случаи строителството с дървен материал има намалено въздействие върху околната среда по отношение на показателите за въздействие върху околната среда (а) потребност от първична енергия (общо и невъзобновяема) и б) потенциал за глобалното затопляне. Това не зависи от избраните строителни материали за метода на масивно строителство и от вида на конструкцията при строителството на основата на дървесина⁽⁵⁾.

3.5. Степента на предварително изработване на елементи в строителството с дървен материал е много по-висока, отколкото при масивното строителство. В резултат на това строителните работи на строителната площадка зависят в по-малка степен от метеорологичните условия и по-голямата част от производството се извършва при оптимални условия на труд във фабриката. По-голямата вертикална интеграция обаче изисква по-големи усилия за планиране и следователно по-дълъг процес на планиране.

3.6. ЕИСК отбелязва, че по-кратките срокове за строителство с дървен материал водят до намаляване на общите разходи за строителната площадка и времето на задържане на строителния обект. Предварителното производство позволява по-малко транспортиране до обекта. По-специално в потенциалните площи в градовете чрез строителството с дървен материал може бързо да се изградят нови жилища, например чрез надграждане и разширяване.

3.7. Строителството с дървен материал дава възможност за по-големи жилищни площи при същите външни размери. При строителството с дървен материал слой на изолацията често е интегрирана в носещата конструкция; при масивното строителство тя е отделна конструкция. В резултат на това, ако дебелината на изолацията е една и съща, при дървената конструкция е възможна по-тънка външна стена.

3.8. Освен при жилищното строителство ЕИСК предвижда допълнителни възможности за строителството с дървен материал във връзка с други видове функции на сградите в нежилищни сгради (например офис сгради, складове и лаборатории).

⁽⁴⁾ <https://www.berlin.de/nachhaltige-beschaffung/studien/holz-versus-stahlbetonbauweise/>.

⁽⁵⁾ Potentiale von Bauen mit Holz (Потенциал на строителството с дървесина). Федерална агенция за околната среда, стр. 25.

3.9. ЕИСК отбелязва, че както при всички видове строителство, висококачественото проектиране и изпълнение са от голямо значение за жизнения цикъл на строежа. За това са необходими по-специално добре обучени архитекти и инженери и европейска директива за планиране, която подкрепя професиите с подходящи регулаторни рамкови условия. По-специално в сектора на планирането чрез правни промени и съответно обучение на възложителите трябва да се гарантира, че услугите трябва да се възлагат задължително в конкуренция по отношение на качеството ⁽⁶⁾.

3.10. Като се вземат предвид неотдавнашните последици от земетресенията в Турция, но и от предишни земетресения, както и прогнозите на експерти за предстоящи събития, ЕИСК счита, че хората, живеещи в земетръсни райони, следва да бъдат насърчавани да строят дървени къщи и сгради.

3.11. В производствените дружества производствените процеси могат да бъдат оптимизирани и опростени чрез използването на технологии от Промисленост 5.0 и могат да доведат до намаляване на използването на енергия, а оттам и на емисиите на CO₂ в производствения процес. Освен това предварителното производство на компоненти в завода позволява строителната площадка да стане по-ефикасна и с по-малко отпадъци, тъй като компонентите трябва да бъдат съблявани само на място. Това води до редуциране на потреблението на енергия за транспорта и намаляване на количеството на генерираните отпадъци ⁽⁷⁾.

Брюксел, 27 февруари 2023 г.

Председател
на Консултативната комисия по индустриални промени
Pietro Francesco DE LOTTO

⁽⁶⁾ Вж. Holzbau vs. Massivbau — ein umfassender Vergleich zweier Bauweisen im Zusammenhang mit dem SNBS Standard (Строителство с дървен материал и масивно строителство — цялостно сравнение на два строителни метода във връзка със стандарта SNBS). Daniel Müller.

⁽⁷⁾ Вж. Koppelhuber, J., Bok, M. (2019 г.). „Paradigmenwechsel im Hochbau“ (Промяна на парадигмата в строителството на сгради). В: Hofstadler, C. (eds) Aktuelle Entwicklungen in Baubetrieb, Bauwirtschaft und Bauvertragsrecht (Настоящи развития в строителните дейности, строителната промишленост и договорното право в областта на строителството). Springer Vieweg, Wiesbaden. https://doi.org/10.1007/978-3-658-27431-3_19.